

2022

SANSKRIT — HONOURS

Paper : CC-5

[Classical Sanskrit Literature (Drama)]

Full Marks : 65

*The figures in the margin indicate full marks.**Candidates are required to give their answers in their own words as far as practicable.*

Section - A

(Marks : 25)

Unit - I

1. (a) अधःप्रदत्तेभ्यः यथेष्टमेकस्यैव मातृभाषया अनुवादः कर्तव्यः। 5
- (i) परिहरतु भवान् नृपापवादं न परुषमाश्रमवासिषु प्रयोज्यम्।
नगरपरिभवान् विमोक्तुमेते वनमधिगम्य मनस्विनो वसन्ति॥
- (ii) विस्रब्धं हरिणाश्चरन्त्यचकिता देशागतप्रत्ययाः
वृक्षाः पुष्पफलैः समृद्धविटपाः सर्वे दयारक्षिताः।
भूयिष्ठं कपिलानि गोकुलघनान्यक्षेत्रवत्यो दिशः
निःसन्दिग्धमिदं तपोवनमयं धूमो हि बहवाश्रयः॥
- (b) निम्नलिखितेभ्यः श्लोकेभ्यो यथाभीष्टमेकस्यैव देवनागरलिप्या सुरगिरा च सप्रसङ्गं व्याख्या विधेया। 6
- (i) प्रद्वेषो बहुमानो वा सङ्कल्पादुपजायते।
भर्तृदाराभिलाषित्वादस्यां मे महती स्वता॥
- (ii) कः कं शक्तो रक्षितुं मृत्युकाले रञ्जुच्छेदे के घटं धारयन्ति।
एवं लोकस्तुल्यधर्मो वनानां काले काले छिद्यते रुह्यते च॥
- (c) अधोलिखितेषु प्रश्नेषु त्रयाणामेवोत्तरं देवनागरलिप्या संस्कृतभाषया च संक्षेपेण लेखनीयम्। 2×3
- (i) कस्य महाराजस्य महामन्त्री यौगन्धरायणः? यौगन्धरायणः कया सह तपोवनमागतः?
- (ii) पद्मावती कस्य राज्ञः भगिनी? सा किमर्थं तपोवनम् आगतवती?
- (iii) “अत्याहितम्” इति कस्मिन् प्रसङ्गे कस्याः कथनमिदम्?
- (iv) कस्मिन् प्रसङ्गे “एतदपि मया कर्तव्यम् आसीत्, अहो! अकरुणाः खल्वीश्वराः” –इति वासवदत्ता उक्तवती?
- (v) “स्मृत्वा स्मृत्वा याति दुःखं नवत्वम्” कं प्रति कस्योक्तिरियम्?

Please Turn Over

Unit – II

2. अधोलिखितेषु प्रश्नेषु कस्यचिदेकस्यैव उत्तरं लेखनीयम्।

(a) “सूत्रधारकृतारम्भैर्नाटकैर्बहुभूमिकैः।

सपताकैर्यशो लेभे भासो देवकुलैरिव॥”

– उक्तेरस्याः याथार्थ्यं स्वप्नवासवदत्तमिति नाटकमवलम्ब्य विचार्यताम्।

(b) वासवदत्तायाः चरित्रचित्रणं पठितग्रन्थदिशा क्रियताम्।

Section – B

(Marks : 25)

Unit – I

3. अधःप्रदत्तेषु द्वयोः संस्कृतभाषया देवनागरलिप्या च टीका लेखनीया।

(a) प्रवेशकः

(b) विदूषकः

(c) नेपथ्यम्

(d) भरतवाक्यम्।

Unit – II

4. (a) अधोलिखितेषु श्लोकेषु कस्यचिदेकस्यैव मातृभाषया अनुवादः कर्तव्यः।

(i) न खलु न खलु बाणः सन्निपात्योऽयमस्मिन्

मृदुनि मृगशरीरे तूलराशाविवाग्निः।

क्व वत हरिणकानां जीवितं चातिलोलं

क्व च निशितनिपाता वज्रसाराः शरास्ते॥

(ii) सरसिजमनुविद्धं शैवलेनापि रम्यं

मलिनमपि हिमांशोर्लक्ष्म लक्ष्मीं तनोति।

इयमधिकमनोज्ञा वल्कलेनापि तन्वी

किमिव हि मधुराणां मण्डनं नाकृतीनाम्॥

(b) अधोलिखितेषु श्लोकेषु कस्यचिदेकस्यैव देवनागरलिप्या संस्कृतभाषया च सप्रसङ्गं व्याख्या कार्या।

(i) विचिन्तयन्ती यमनन्यमानसा

तपोधनं वेत्सि न मामुपस्थितम्।

स्मरिष्यति त्वां न स बोधितोऽपि सन्

कथां प्रमत्तः प्रथमं कृतामिव॥

- (ii) शमप्रधानेषु तपोधनेषु गूढं हि दाहात्मकमस्ति तेजः।
स्पर्शानुकूला इव सूर्यकान्तास्ते ह्यन्यतेजोऽभिभवादहन्ति॥
- (c) (i) कस्यचिदेकस्यैव विग्रहवाक्यं विलिख्य समासनाम देवनागरलिप्या संस्कृतभाषया च लिख्यताम्। 2
शमप्रधानेषु 4.(b)(ii) प्रश्ने
अनन्यमानसा 4.(b)(i) प्रश्ने।
- (ii) संस्कृतभाषया देवनागरलिप्या च कस्यचिदेकस्य व्युत्पत्तिः निर्णया। 1
सत्रिपात्यः 4.(a)(i) प्रश्ने
वेत्सि 4.(b)(i) प्रश्ने।
- (iii) संस्कृतभाषया देवनागरलिप्या च कस्यचिदेकस्य कारकविभक्तिः निर्णया। 1
तपोधनेषु 4.(b)(ii) प्रश्ने, मृगशरीरे 4.(a)(i) प्रश्ने।

Section – C

(Marks : 15)

Unit – I

5. अधोलिखितेषु प्रश्नेषु कस्यचिदेकस्यैव उत्तरं संस्कृतभाषया देवनागरलिप्या च लेखनीयम्।
- (a) कासीत् हंसपदिका? नाटकस्य कस्मिन्नङ्के तस्याः गानं श्रूयते? गानस्यास्य तात्पर्यम् आलोच्यताम्। 1+1+8
- (b) दुष्यन्तशकुन्तलयोर्मेलनवृत्तं ग्रन्थानुसारं प्रतिपाद्यताम्। 10
- अथवा,
- अधःप्रदत्तेषु प्रश्नेषु पञ्चानाम् उत्तरं देवनागरलिप्या संस्कृतभाषया च लेख्यम्। 2×5
- (a) शकुन्तलायाः अङ्गुरीयकं कुत्र भ्रष्टं? केन तत् प्राप्तम्?
- (b) कुत्र मारीचाश्रमः अस्ति? मारीचः कस्य पुत्रः?
- (c) केन कथं च मातलिः दुष्यन्तसकाशं प्रेरितः?
- (d) मारीचः शकुन्तलायै का आशीः प्रायच्छत्?
- (e) मारीचवचनानुसारं दुष्यन्ते किं त्रितयं समागतम्?
- (f) का ओषधिः सर्पो भूत्वा दशति? कस्मै ओषधिरियं प्रदत्ता?
- (g) अदितिः का? सा कस्य पत्नी?

Unit – II

6. अधःप्रदत्तेषु पञ्चानां प्राकृतशब्दानां संस्कृतरूपं देवनागरलिप्या लिख्यताम्।

1×5

- (a) तह
  - (b) दाव
  - (c) अज्जस्स
  - (d) भविस्सदि
  - (e) कहेहु
  - (f) हिअअं
  - (g) आणवेदु।
-